

**NACZELNY DYREKTOR
ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH**

Paweł Pietrzyk

wg rozdzielnika

Pismo z dnia:	Znak:	Nasz znak:	Data:
-	-	DOU.9.39.2019	05.08.2019

Szanowni Państwo,

nieprzerwanie od 2016 r. organizowany jest konkurs "Wspieranie działań archiwalnych" (dalej "WDA"), dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Tegoroczna edycja, w ramach której zgłoszonych zostało 36 projektów o łącznej wartości niemal 2,5 mln zł, została rozstrzygnięta. Dofinansowanie otrzymało 15 projektów o łącznej wartości prawie 1 mln zł, dofinansowanych w ramach konkursu na kwotę prawie 878 tys. zł. Analogicznie do poprzednich edycji do rozdysponowania było 900 tys. zł.

Dotychczas w ramach WDA wsparcie uzyskało 90 projektów, które dofinansowano łącznie kwotą prawie 4 mln zł.

Od momentu uruchomienia konkursu WDA obserwuję nieślabnące nim zainteresowanie ze strony fundacji, stowarzyszeń i organizacji kościelnych. Potrzeby w zakresie ewidencjonowania, przechowywania, opracowania, udostępniania oraz zabezpieczania zgromadzonych przez nie materiałów archiwalnych są ogromne. Dbłość o ochronę tej części dokumentacyjnego dziedzictwa jest nie mniej ważna niż w przypadku dokumentacji organów władzy i administracji publicznej.

W ramach cyklicznie organizowanego konkursu wiele dotychczas niedostępnych archiwaliów było poddane niezbędnym zabiegom konserwatorskim, zostały opracowane i udostępnione badaczom oraz wszystkim zainteresowanym. Informacje o efektach konkursu zamieszczane są każdorazowo na stronie

internetowej obsługującego mnie urzędu. Najbardziej widoczne są efekty zabiegów konserwatorskich, podczas których materiały odzyskują dawny wygląd, a ich nowy stan umożliwia udostępnianie ich bezpieczne udostępnianie. Dzięki wsparciu finansowemu w ramach WDA materiały te niekiedy po raz pierwszy mogą być udostępniane szerokiemu gronu odbiorców. Upowszechnianie ocalonego dziedzictwa kulturowego jest w mojej ocenie największym sukcesem konkursu.

Z każdą kolejną edycją konkursu WDA staram się upowszechniać ideę przedsięwzięcia i zachęcać do udziału w nim. Państwa opinie są dla mnie ważne, szczególnie w związku z ewaluacją konkursu.

Dziękując za zgłoszone propozycje usprawnień, a także za cenne uwagi i spostrzeżenia, przedstawiam poniżej stanowisko wobec poszczególnych postulatów petycji, przedłożonej przez archiwa społeczne.

Ad. 1 Rozszerzenie zakresu konkursu

Proponują Państwo rozszerzenie zakresu konkursu o: pozyskiwanie materiałów archiwalnych, popularyzację wiedzy o materiałach archiwalnych i archiwach, prowadzenie działalności informacyjnej i wydawniczej, działania naukowe oparte o archiwalia, projektowanie, wdrażanie, eksploatację, rozwój systemów informacyjnych archiwistyki społecznej. Przy tym wskazują Państwo, że powyższe jest zgodne z zakresem działania Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych – art. 21 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2019 r. poz. 553 z późn. zm., dalej „unza”).

Pamiętać jednak należy o zakresie ustalonym w art. 43a unza, obejmującym: realizację zadań publicznych w zakresie ewidencjonowania, przechowywania, opracowania, udostępniania lub zabezpieczenia materiałów archiwalnych, o których mowa w art. 42. Wskazane nowe pola realizacji konkursu nie wpisują się w zadanie zdefiniowane przez ustawę.

Ad. 2 Możliwość otrzymania dotacji na materiały niebędące własnością organizacji

Art. 43a unza wskazuje, że realizacja zadań publicznych dotyczy materiałów archiwalnych, o których mowa w art. 42 tej ustawy. Ten ostatni dotyczy ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego, który tworzą materiały archiwalne powstałe

i powstające w wyniku działalności: partii politycznych, organizacji politycznych, spółdzielczych i in. organizacji społecznych, kościołów i związków wyznaniowych, in. niepaństwowych jednostek organizacyjnych oraz stanowiące ich własność. Zatem zakres zadania publicznego co do zasady nie obejmuje materiałów wymienionych w art. 46 unza – określonych jako nieewidencjonowany niepaństwowy zasób archiwalny powstały w wyniku działalności osób fizycznych.

Jednakże materiały powstałe w wyniku działalności osób fizycznych mogą zostać objęte dotacją, jeśli ich właścicielem jest niepaństwowa jednostka organizacyjna. Wówczas wchodzi one do ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego. Ich własność przysługująca osobom fizycznym (ich twórcom, spadkobiercom czy osobom, które je nabyły) może być przenoszona na inne podmioty, z zastrzeżeniem prawa pierwokupu Skarbu Państwa. Materiały będące przedmiotem projektu muszą stanowić zatem własność podmiotu, który zwraca się o dotację.

Ad. 3 **Możliwość finansowania prac związanych z gromadzeniem, opracowaniem, zabezpieczaniem, udostępnianiem kopii cyfrowych materiałów archiwalnych**

Będący podstawą zlecenia zadań publicznych przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych art. 43a wskazuje zadania odnoszące się do materiałów archiwalnych. Na podstawie art. 1 unza (zawierającego ustawowe pojęcie materiałów archiwalnych) należy stwierdzić, że kopie cyfrowe nie stanowią materiałów archiwalnych. Ten walor mają oryginalne dokumenty, z których kopie wykonano. Stąd też zadania publiczne zlecane przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych nie mogłyby objąć cyfrowych kopii materiałów archiwalnych.

Ponadto omawiane zagadnienie wyraźnie łączy się z postulatem nr 2. Proponowane przez Państwa objęcie dotacją kopii cyfrowych spowodowane jest, jak przypuszczam, tym, że reprezentowane przez Państwa instytucje nie są właścicielami oryginałów dokumentacji. Jednak jak już podkreślałem, zlecenie zadań publicznych w zakresie ewidencjonowania, przechowywania, opracowania, udostępniania lub zabezpieczania dotyczy materiałów archiwalnych będących własnością instytucji zwracającej się o dotację. Z przytoczonych względów zarówno propozycja nr 2, jak i propozycja nr 3 nie mogą zostać spełnione.

Ad. 4 Uwzględnienie specyfiki opracowania zbiorów archiwów społecznych

W praktyce archiwów państwowych dopuszczalne jest sporządzanie opisów na poziomie obiektu, tj. fotografii, nagrania, dokumentu, etc. Również regulamin konkursu nie wyklucza opisywania materiału na takim poziomie.

Ad. 5 Wydłużenie czasu realizacji zadania i realizowanie zadań w trybie wieloletnim

NDAP otrzymuje środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok budżetowy. Nie jest możliwe dotowania zadań publicznych w ramach jednego konkursu powyżej roku. Kolejne edycje konkursów pozwalają natomiast na ponowne występowanie o dotację i kontynuowanie projektów, co ma też miejsce.

Tegoroczny nabór wniosków rozpoczął się już pod koniec lutego, by maksymalnie wydłużyć czas realizacji projektów.

Ad. 6 Wydłużenie czasu na przygotowanie oferty

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688) organ administracji publicznej jest zobowiązany do zachowania min. 21-dniowego terminu naboru ofert. Sam nabór to jeden z etapów konkursu, dlatego, z przyczyn organizacyjnych, termin składania jest ograniczony, aby jak najszybciej przeprowadzić ocenę ofert, opublikować wyniki, zawrzeć umowy i przekazać środki finansowe, a beneficjenci by mogli rozpocząć realizację zadań. Należy pamiętać, że dłuższy czas na składanie ofert to krótszy czas na ich realizację w przypadku otrzymania dotacji. Niemniej, w tym roku nabór był dłuższy niż minimalny okres wymagany ustawą – trwał 31 dni.

Należy podkreślić, że zadania publiczne w ramach konkursu nie są wieloletnimi projektami na dużą skalę, lecz mniejszymi, dostosowanymi do specyfiki konkursu i kwoty dofinansowania (tj. min. 3 tys. zł, max. 100 tys. zł).

Ad. 7 Pomoc formalna dla oferentów – przygotowanie wzorcowo wypełnionego wniosku, możliwość sprawdzenia oferty pod względem formalnym

W ogłoszeniach o naborze każdorazowo podawane są numery tel. oraz adres e-mail umożliwiające kontakt w sprawie konkursu i uzyskania informacji dotyczących wypełniania ofert. Wraz z naborami publikowano już listy najczęściej popełnianych

błędów, wzorcowy formularz. Ponadto w 2018 r. zorganizowano spotkanie z zainteresowanymi oferentami, na którym udzielano dodatkowych informacji i wyjaśnień. Niestety, odzew i zainteresowanie udziałem były niewielkie. W drugiej edycji konkursu w 2018 r. wprowadzono w regulaminie zapis o możliwości wzywania oferentów do poprawek i wyjaśnień do złożonych wniosków. Zastosowane rozwiązanie umożliwiło oferentom uzupełnienie lub poprawienie błędnych pod względem formalnym wniosków. Powyższe zastosowano również w tegorocznej edycji konkursu. Już podczas pierwszego naboru rozdysponowano niemal całą pulę posiadanych na ten cel środków.

Analogicznie, w przypadku sprawozdań – do zleceniobiorców wysyłano takie dokumenty jak: wskazówki nt. przygotowania sprawozdania, wzór wypełnionego sprawozdania, najczęściej popełniane błędy w sprawozdaniach, ponadto udzielano konsultacji e-mail i telefonicznych. Każdy beneficjent konkursu, który zgłosił potrzebę wcześniejszego sprawdzenia sprawozdania przed jego dostarczeniem do NDAP, taką pomoc również otrzymał.

Ad. 8 Elektroniczny formularz i eliminacja konieczności przesyłania ostemplowanych załączników

Ponownie należy zaznaczyć, że konkurs WDA jest odmienny od innych konkursów dotacyjnych. Pula środków, którą dysponuje Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, jest stosunkowo niewielka (900 tys. zł). Utworzenie i obsługa platformy służącej do elektronicznego aplikowania byłyby zbyt kosztowne. Niemniej jednak, z uwagi na postępujący proces cyfryzacji usług publicznych, nie wykluczam wprowadzenia elektronicznego formularza wniosku w kolejnej edycji konkursu.

Przypominam, że od 2018 r. nie jest wymagane poświadczanie za zgodność z oryginałem odpisu z KRS.

Ad. 9 Wyeliminowanie konieczności dostarczania umów z partnerami na etapie składania wniosku

Umowa z partnerami jest wymagana już na etapie składania ofert z uwagi na konieczność oceny wkładu/zaangażowania poszczególnych partnerów przy ocenie merytorycznej wniosku.

Ponadto jest to kwestia organizacyjna - w przypadku przyznania dotacji beneficjentom, oczekiwane aż przygotują i dostarczą podpisaną między sobą umowę, późniejsza jej weryfikacja pod kątem zgodności ze złożonym wnioskiem, może wydłużyć etap podpisania umowy z NDAP, przekazania dotacji a w konsekwencji skrócić okres realizacji zadania.

Ad. 10 Zniesienie limitu na koszty promocji

Aktualny limit na promocję to 10% wartości projektu. Promocja nie jest głównym celem zlecenia zadań publicznych przez Naczelnego Dyrektora, nie może zatem zdominować kosztów projektu. Ponownie należy pamiętać, że wydatkowane są środki publiczne.

Ad. 11 Działania promocyjne wokół konkursu

Bieżąca edycja WDA została ogłoszona na portalu ngo.pl

<https://fundusze.ngo.pl/288118-ratujemy-archiwalia-rusza-kolejna-edycja-konkursu-wspieranie-dzialan-archiwalnych.html>

Ponadto stosowne ogłoszenie znajduje się na stronie internetowej NDAP i MKiDN oraz w mediach społecznościowych.

Mam nadzieję, że odpowiedziałem na Państwa wątpliwości. Zapewniam, że dokładam starań by kolejne edycje konkursu przebiegały coraz sprawniej. Chciałbym, abyśmy mogli być zaangażowani w planowane przez Państwa spotkania, których tematyka związana jest z organizowanym przeze mnie konkursem. Otwarty dialog oraz sprawna komunikacja pozwoli nam odpowiedzieć na Państwa potrzeby. Należy jednak pamiętać, że poza sygnatariuszami petycji w konkursach zainteresowane są inne jeszcze instytucje.

Z wyrazami szacunku,
dr Paweł Pietrzyk

ukk/ek